

Lüsterspråke in et dagelikse leaven

Jan D. ten Thije, Emmy Gulikers en Karen Schoutsen

Readen

De neaderlandske Taalunie hevt Utrecht University vragd te undersöken woas lüsterspråke warket in de bouw, verpleyging en et underwys in Neaderland en Vlaanderen (seet vöär meyr informaty luistertaal.nl en taalunie.org). By lüsterspråke küret beide spreakers ne andere språke, mär verståt mekander üm dat see genug van de andere språke weatet. De neaderlandske Taalunie wil dat et vaker bruked wördt as togangelike en effektive wyse üm weadersyds verstån in meyrspråkelike situatys te bevörderen. Med lüsterspråke köänet lüde sikselv vöördan uten in de eyne språke en underwyl den anderen beater leyren.

Undersööksvråge en -wyse

De höyvdvråge van et undersöök is: 'Wo geyt de bouw, verpleyging en et underwys ümme med meyrspråkgheid? en wat vöär ne rulle spöält lüsterspråke hyrin?' Ouk andere kommunikatyforme sint in kaarte bracht, sou as: tolken, skreavene oaversettingen en gebuuk van teykeningen. Wyders deaden wy kyken woas språkwetgeaving en språkrichtlynen binnen disse dree warkvelden inwoord wordet en of lüsterspråke dår by kan. Et undersöök wör vanachter et bureau uutevoord. Ouk wörden dree informanten uut de dree warkvelden deepgånd undervragd.

Hüdig gebuuk van lüsterspråke

In de bouw bruket se lüsterspråke vöäral in formele vergåringen; in Neaderland vöäral túsken neaderlandsk, düütsk en engelsk, in Vlaanderen vöäral túsken de twey belgiske nationaalspråken: neaderlandsk en fransk. Wyders warket lüsterspråke good in samengang med nit-verbale kommunikaty, sou as gebåren. Binnen de verpleyging warket lüsterspråke good in formele vergåringen túsken sekenhuuswarkers. Lüsterspråke wördt ouk insat med nen tolk der by (beide formeel en informeel) of med nen interkulturelen bemiddelder in gesprekken med patienten. Lüsterspråke blickt en good middel by kultureel gevöiligen sorg. In et underwys warkt lüsterspråke vöäral as springplanke üm ne tweyde of vrömde språke te leyren. Lüsterspråke kan ouk helpen üm spreakangst in ne andere språke weg te neamen. Lykas in et underwys likt lüsterspråke in de verpleyging en belangryk middel üm oaver gevööl en emoty te küren.

Meyr möägelikheiden med lüsterspråke

Binnen bedryven en instellingen sint lüde et nit altyd eyns oaver wat vöär språken der bruked worden mut. Lüsterspråke wördt ja vake bruked sou et uutkümt. Volgens undervragden solde et helpen as der meyr informaty oaver lüsterspråke en andere uutwesselingsmöägelikheiden in språkrichtlynen upnöämen solden worden. Tegelyke sint der vastümynde initiativen binnen de warkvelden wår as lüsterspråke makkelik by an kan sluten. Sou kan lüsterspråke good insat worden by kwaliteits- en veiligheidsbepålingen in de bouw, begrip en gesundheidsvaerdigheiden in de verpleyging en vöär et goodvölen en leyren in et underwys.

Anbeveylingen

Undervragden nöömnden saken dee lüsterspråke köänet anjagen of in de weg stån. Därmed hebbet wy vöär al de warkvelden en paar algemeyne henwysen vöär good dageliks gebuuk van lüsterspråke upsteld (seet hyrunder). Wyder undersöök når lüsterspråke is an te råden, ouk in andere warkvelden en (europeeske) landen. Därby mut meyr lüde lüsterspråke gân kennen as bruukbåren kommunikatyform nöäst andere förme. Üm künnigheid med en bruuk van lüsterspråke te vergrouten, köänet praktiske treningen untwikkeld worden. De lätste anbeveyling is üm probeerprojekte an te vangen in grensstreaken, üm te kyken woas lüsterspråke kan helpen med wark en ekonomy. Med genug untvangelige kennis in ne språke kan ymand al an et wark terwyl as et selv spreaken noch händig-an verbeatert.

Praktiske hülpmiddelen üm lüsterspråke te gebreken

Vöärbereiding

- **Språkrichtlynen.** Stelt språkrichtlynen up en settet dår ouk lüsterspråke en andere spreakewysen by (a.v. tolken, skreavene ümsettingen, video's, teykeningen en gebåren).
- **Språkregister.** Brengt in kaarte wat vöär språken en varianten der küürd/pråted wordet en woas lüsterspråke dår túsken past.
- **Oavereynkomsten.** Begint gesprekken med et afspreaken wat vöär språken/varianten der bruked wordet. As lüde bewüst vöär lüsterspråke keset, holdt dår dan an vaste en herinnert mekander der an.
- **Gespreksunderwarp en vöärkennis.** Holdt reakingen med et underwarp en anweasige vöärkennis.
- **Vöärdeylen.** Wyst alle deylnemers up de vöärdeylen van lüsterspråke, sou as: lüde köänet sik et beste uutdrükken in öäre eygene språke en underwyl de andere språke beater leyren.

Invoor

- **Språkgebruuk.** As y lüsterspråke gebreket, küürt dan altyd händig en düdelik. Achtet up moiliker wöörde en sinnen.
- **Kyket of en ander et begriipt.** Kyket under et gesprek regelmåtig eaven of ydereyne medkümt. Weast geduldig, lüsert aktiv når mekander en låtet rüümte vöär vrågen.
- **Keset andere kommunikatyförme.** Bekyket of andere kommunikatyförme helpen of understöänen köänet. Stellet vaste wat noch meyr kan as lüsterspråke neet good warkt, sou as eyne lingua franca.
- **Språkelike en kulturele verskillen.** Weast oapen vöär andere språkelike en kulturele achtergrunden en holdet reakingen med möägelike verskillen in wöörde en termen.

Nåküren

- **Nåküren en bespreaken.** Bespreaket et verloup van de uutwesseling en denket nå oaver wat beater kunde. Loupet eyns in de souvöäle tyd et gebreuk van lüsterspråke en de språkrichtlynen by langs, de språkvaerdigheiden van medwarkers, rekrutering, warkverdeyling, grupsverstarking en trening.